

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
(для студентів спеціальності 6.140103 «ТУРИЗМ»)
(за вимогами ECTS)**

**Затверджено на засіданні Вченої ради
економіко-правового факультету
протокол №6 від 17.03.2015р.**

Маріуполь – 2015

УДК 001.8(073)

ББК 72ся73

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів спеціальності 6.140103 «Туризм» – Маріуполь: МДУ, 2015. – 42 с.

Розробник: к.е.н., старший викладач Ніколенко Т.І.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів спеціальності «Туризм» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України, галузевих стандартів вищої освіти за напрямом 6.140103 «Туризм», методичних рекомендацій Маріупольського державного університету.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 6.140103 «ТУРИЗМ»)
(за вимогами ECTS)**

ОПИС ПРЕДМЕТА КУРСУ

ПРЕДМЕТ: «*Основи наукових досліджень*»

Курс: перший		Напря́м, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу	
Кількість кредитів:	2	0501 Економіка і підприємництво	За вибором	2 семестр
Модулів:	2		лекції:	18 годин
Змістових модулів:	2	6.030503 Міжнародна економіка	семінарські	18 годин
Загальна кількість годин:	72		СРС:	29 годин
Тижневих годин:	4,5		Індивідуальна робота:	7 годин
			Вид контролю:	<i>ПМК</i>

МЕТА: розкриття основних тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, формування навичок наукової дослідницької діяльності фахівця з туризму.

ПЕРЕДМОВА

Згідно з навчальними планами протягом всього періоду навчання студенти спеціальності «Туризм» усіх форм навчання виконують наукові дослідження під час підготовки рефератів, наукових доповідей статей, курсових робіт з нормативних та професійно зорієнтованих дисциплін, які є складовими частинами підготовки. Висвітлюючи загальні принципи, закони, закономірності економічного розвитку суспільства, світового господарства, нормативні та професійно зорієнтовані дисципліни надають студентам можливість опанувати базові методи науковою пізнання економічних процесів і явищ, категоріально-понятійний апарат, знання законів функціонування економічних систем тощо. Тому вивчення курсу «Основи наукових досліджень» є важливим засобом формування у студентів логіки нового економічного мислення.

Предмет курсу – процес наукового пізнання, як особливої інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на одержання і використання нових знань

Під час вивчення теоретичного курсу та виконання практичних завдань студент повинен *знати* сутність науково-дослідної діяльності, основні види наукових робіт, методiku планування й організації наукових досліджень; *вміти* відбирати, систематизувати та аналізувати необхідну інформацію з обраної теми наукового дослідження, складати звіт, доповідь або статтю за результатами наукового дослідження; *володіти* навичками щодо визначення мети та завдань дослідження, об'єкта та предмета дослідження, обирати методологією дослідження, розробляти теоретичні передумови, планувати і проводити аналітичне дослідження.

Оволодіння методологією і методами дослідницької діяльності, розвинути раціональне творче мислення, сприяти оптимальній організації наукової творчості студентів спеціальності «Туризм». В цьому аспекті вивчення курсу «Основи наукових досліджень» може бути використане як теоретична й практична база у подальшому навчанні студентів та при підготовці наукових доповідей, курсових і дипломних робіт за спеціальністю.

Зв'язок з іншими дисциплінами.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» базується на дисципліні «Вступ до спеціальності» та є базовою для написання реферативних, курсових, дипломних та магістерських робіт студентів.

Інформаційні джерела.

Базові підручники, навчальні посібники, підручники, монографії, наукові статі, словники, науково-методичні розробки (додаткова література).

Програма навчального курсу побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу та узгоджена зі структурою змісту навчального курсу, рекомендованою Європейською кредитно-трансфертною системою та Міністерством освіти України.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Назва теми	Лекції, годин	Семінарські (годин)	Самостійна робота		Індивідуальна робота	
			годин	зміст	годин	зміст
ЗМ1. НАУКА ЯК СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ						
Тема 1. Наука як сфера людської діяльності	2	2	4	Контрольна робота	1	Реферативне дослідження
Тема 2. Наукова і науково-технічна діяльність в Україні	2	2	4		1	
Тема 3. Науково-технічна інформація: пошук, накопичення, обробка	2	2	4		1	
Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження	4	2	4		1	
ЗМ2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ						
Тема 5. Організація і планування наукового дослідження	2	4	4	Практична робота	1	Індивідуальне науково-дослідне завдання
Тема 6. Оформлення результатів науково-дослідницької роботи	2	2	4		2	
Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист	4	4	5		7	
Всього годин	18	18	29			

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: навчальні лекції, використання банку візуального супроводження навчального процесу; семінарські та практичні заняття, проведення круглого столу; робота з першоджерелами, реферування наукової літератури; письмове оформлення бібліографії; виконання науково-дослідних індивідуальних завдань.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: контрольна робота, оцінка за реферат та виконане індивідуальне науково-дослідне завдання, підсумковий тест.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, законодавство України з питань розвитку наукової та науково-технічної діяльності.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль 1 (підсумкова контрольна робота)							Модуль 2		Підсумковий тест	Загальна сума
ЗМ1				ЗМ2			реферативне дослідження	ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10	20	25	100
5	5	10	10	5	10					
45										

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навч. закладу
A	зараховано	90–100
B	зараховано	89- 81
C	зараховано	80- 75
D	зараховано	74-69
E	зараховано	68-60
FX	не зараховано	35–59
F	не зараховано	1–34

МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1: «НАУКА ЯК СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Предмет та завдання курсу «Основи наукових досліджень». Зв'язок з дисциплінами, що вивчалися. Структура курсу. Наукові основи економічних досліджень.

Наука як система знань. Етапи розвитку науки. Класифікація наук. Структура наукової теорії. Функції наукової теорії.

Наука і науково-технічна революція. Наукова комунікація. Наукова школа.

Економічна наука в системі наукового знання. Еволюція економічної науки.

Тема 2. Наукова і науково-технічна діяльність в Україні

Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери в Україні. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Повноваження суб'єктів державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Форми і методи державного регулювання та управління у науковій та науково-технічній діяльності. Національна академія наук України та галузеві академії наук.

Наукова і науково-технічна діяльність у системі вищої освіти. Підготовка наукових кадрів в Україні. Докторантура. Аспірантура. Науково-дослідницька діяльність студентів.

Тема 3. Науково-технічна інформація: пошук, накопичення, обробка

Роль науково-технічної інформації в наукових дослідженнях. Носії інформації. Наукові твори. Реферат. Тези доповіді стаття наукова доповідь і наукове повідомлення. Рецензія. Монографія. Брошура. Автореферат. Дисертація. Анотація. Підручник і методичний посібник.

Державна система науково-технічної інформації. Види інформації: довідники, енциклопедії, огляди. Первинна та вторинна інформація. Систематизація наукової літератури Патентна інформація. Основні види видань. Бібліографія. Пошук та накопичення науково-технічної інформації. Робота над науково-технічними джерелами.

Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження

Методологія дослідження. Методи дослідження. Використання методів наукового пізнання.

Методологія теоретичних досліджень. Етапи теоретичних розробок. Теоретичне творче мислення. Дедуктивний метод дослідження. Індуктивний метод дослідження. Методи аналізу та синтезу. Системний метод. Абстрагування. Засіб формалізації. Логічний та історичний методи. Моделювання як метод дослідження.

Методологія експериментальних досліджень. Основні етапи методології експерименту. Природні і штучні експерименти. Лабораторні та виробничі експерименти. Економічний експеримент. Аналіз теоретико-експериментальних досліджень.

Методологія економічної науки.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2: «ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

Тема 5. Організація і планування наукового дослідження

Організація і планування наукового дослідження. Логіка наукового дослідження. Основні стадії науково-дослідних робіт. Техніко-економічне обґрунтування науково-дослідної роботи. Її основні показники, практична цінність та економічний ефект. Ефективність наукових досліджень.

Наукова проблема, напрям та тема наукового дослідження. Визначення і формулювання теми наукового дослідження. Формулювання мети і завдань досліджень. Об'єкт і предмет дослідження.

Тема 6. Оформлення результатів науково-дослідницької роботи

Загальні вимоги оформлення результатів науково-дослідної роботи. Структура науково-дослідницької роботи. Правила оформлення результатів науково-дослідної роботи. Записи досліджень. Схеми лабораторної або стендової установки. Табличне зведення числових даних. Графічне оформлення результатів дослідження.

Підготовка наукових матеріалів до опублікування. Наукові печатні роботи.

Загальна характеристика наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей. Поняття, функції наукових публікацій. Види наукових печатних робіт. Методика підготовки наукових печатних робіт. Оформлення наукових публікацій.

Наукова стаття – основний вид наукових публікацій. Структурні елементи наукової статті. Оформлення наукової статті. Особливості оформлення тез наукової статті (доповіді).

Техніка написання рефератів. Види рефератів (інформаційний, розширений). Структура реферату.

Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

Загальна характеристика курсової (дипломної, магістерської) роботи. Послідовність виконання наукової роботи. Структура, зміст курсової (дипломної, магістерської) роботи. Вступ курсової (дипломної, магістерської) роботи. Обґрунтування актуальності наукової роботи. Визначення мети і завдання дослідження. Об'єкт та предмет курсової (дипломної, магістерської) роботи.

Етапи виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи. Мова та стиль курсової (дипломної, магістерської) роботи. Підготовка до захисту курсової (дипломної, магістерської) роботи, її оформлення. Захист курсової (дипломної, магістерської) роботи.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1.

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

1. Наука як система знань.
2. Етапи розвитку науки.
3. Класифікація наук.
4. Наукова школа
5. Наука і науково-технічна революція
6. Структура та функції наукової теорії.
7. Наукова комунікація.

Питання до обговорення:

1. Пояснити суть науки як системи знань;
2. Охарактеризувати етапи розвитку науки;
3. Пояснити суть, значення та необхідність класифікації наук;
4. Розкрити суть та значення наукової школи;
5. Назвати принципи, на яких базується наукова школа;
6. Дати характеристику науково-технічній революції та основним її етапам;
7. Пояснити структуру та розкрити зміст функцій наукової теорії;
8. Розкрити необхідність наукової комунікації;

Теми рефератів:

1. Етапи розвитку науки як сфери людської діяльності
2. Економічна наука в системі наукового знання
3. Еволюція економічної науки.
4. Місце і роль міжнародної економіки в системі економічних наук

Література:

1. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А.Гальчинський // Економіка України. – 2007. - №3. – С.4-13.
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 01 грудня 1998 року №285 - XIV.
4. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року №2623-III.
5. Лудченко А. Основи наукових досліджень / А.Лудченко, Я.Дудченко, Т.Примак. – К.: Знання, 2001.- 113с.
6. Мельник С.В. Деякі проблеми української науки і заходи з її реформування / С.В. Мельник // Проблеми науки. – 2006. – №10. – С. 2-8.
7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
8. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

10. Філіпенко А. Основи наукових досліджень./А.Філіпенко-К.:Академвидав,2004.-208с.
11. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
12. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Семінарське заняття №2

Тема 2. Наукова і науково-технічна діяльність в Україні

1. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери в Україні;
2. Національна академія наук України та галузеві академії наук;
3. Структура вищої освіти;
4. Підготовка наукових кадрів в Україні (аспірантура, докторантура);
5. Науково-дослідницька діяльність студентів

Питання до обговорення:

1. Пояснити суть науково-технічної і науково-педагогічної діяльності;
2. Охарактеризувати основні цілі державної політики у науковій і науково-технічній діяльності в Україні;
3. Повноваження Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та його значення для організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах.
5. Суть бюджетного фінансування у сфері наукової та науково-технічної діяльності;
6. Дати характеристику Національній академії наук України;
7. Пояснити структуру вищої освіти;
8. Охарактеризувати основні форми підготовки наукових і науково-педагогічних працівників;
9. Розкрити суть науково-дослідницької діяльності студентів;

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для наукової роботи на одну з наступних тем:
  - Туристське країнознавство;
  - Основи туроператорської діяльності;
  - Організація ринку туристичних послуг;
  - Туристська політика України на сучасному етапі;
  - Механізм державного регулювання туризму;
  - Міжнародні туристські організації.
2. Законспектувати основні положення одного з наступних законів України:
  - ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року N2623-III
  - ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13 грудня 1991 року N 1977-XII
  - ЗУ «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року N 2657-XII

- ЗУ «Про науково-технічну інформацію» від 25 червня 1993 року N 3322-ХІІ
- ЗУ «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 року N 2984-ІІІ
- ЗУ «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року N 40-ІV

Темати рефератів:

1. Особливості розвитку наукової та науково-технічної діяльності в Україні.
2. Державне регулювання та управління у науковій та науково-технічній діяльності України;
3. Підготовка наукових кадрів в Україні;
4. Національна академія науки України. Наукові (технологічні) парки в національному господарстві.
5. Лауреати Національної премії в економіці

Література:

1. Бубенко П. Методологічні засади комерціалізації сфери науково-технічної діяльності / П.Бубенко // Проблеми науки. – 2004. - № 2. – С.16-21.
2. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А.Гальчинський // Економіка України. – 2007. - №3. – с.4-13.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
4. Філіпенко А. Основи наукових досліджень./А.Філіпенко-К.:Академвидав,2004.- 208с.
5. Шейко В. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В.Шейко, Н.Кушнарєнко. - К.: Знання-Прес, 2003. - 295с.
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
7. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
10. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Семінарське заняття №3

Тема 3. Науково-технічна інформація: пошук, накопичення, обробка

1. Поняття і види інформації
2. Науково-технічна інформація: поняття, властивості, форми викладення
3. Державна система науково-технічної інформації
4. Пошук та накопичення науково-технічної інформації
5. Універсальна десяткова класифікація (УДК)

Питання до обговорення:

1. Пояснити суть наукової інформації і охарактеризувати основні її види;
2. Розкрити суть та основні властивості науково-технічної інформації;

3. Дати характеристику основним видам наукових праць;
4. Охарактеризувати державну систему науково-технічної інформації;
5. Охарактеризувати процес накопичення та обробки наукової інформації;
6. Пояснити суть універсальної десятикової класифікації (УДК);

Завдання для самостійної роботи студентів:

Написати анотацію та виписати ключові слова на одні тези зі збірки Матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом».

Теми рефератів:

1. Види науково-технічної інформації. Державна система науково-технічної інформації.
2. Особливості міждержавною науково-технічного співробітництва в сучасних умовах.
3. Роль науково-технічної інформації в наукових дослідженнях

Література:

1. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А.Гальчинський // Економіка України. – 2007. - №3. – С.4-13.
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 01 грудня 1998 року №285 - XIУ.
4. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року №2623-III.
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції / наук. ред. В.М. Мацука. – Маріуполь: МДУ, 2014. – 169 с.
9. Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції / наук. ред. В.М. Мацука. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 320 с.
10. Філіпенко А. Основи наукових досліджень./А.Філіпенко -К.:Академвидав,2004.- 208с
11. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Семінарське заняття №4

Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження

1. Методологія дослідження
2. Методика дослідження

Питання до обговорення:

1. З'ясувати суть методології та визначити її функції у процесі наукового пізнання.
2. Розкрити суть фундаментальної, загальнонаукової та конкретно наукової методології.
3. Дати визначення поняттям «метод» та «методика» та надати класифікацію методів дослідження.
4. Охарактеризувати загальні методи дослідження
5. Описати спеціальні методи дослідження

Теми рефератів:

1. Методологія та її роль у процесі наукового пізнання.
2. Методологія економічної науки
3. Теоретичне творче мислення.

Література:

1. Бубенко П. Методологічні засади комерціалізації сфери науково-технічної діяльності / П. Бубенко // Проблеми науки. - №2. – 2004. – С.16-21.
2. Гаврилов Е. В. Технологія наукових досліджень і технічної творчості / Е. В. Гаврилов, М. Ф. Дмитриченко, В. К. Доля та ін. – Київ: Знання України, 2007. – 318 с.
3. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХПІ», 2009. – 142 с.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
5. Егоров И. Оценивание деятельности научных организаций в государственном секторе Великобритании / И.Егоров // Проблеми науки. – 2004. - №2.– С.49-56.
6. Єременко В. Економічна наука: проблеми логіки, методології, класифікації / В.Єременко // Економіка України. – 2005. - №12. – С. 52-64.
7. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
8. Перспективи приведення фінансування науки у відповідність із законодавством та потребами інноваційної моделі розвитку економіки / Б.Маліцький [та ін.] // Наука та наукознавство. – 2003. - № 4.– С.29-40.
9. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко; О.С. Чмир. – К.: Знання, 2005. – 309 с.
10. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. / А.Філіпенко - К.: Академвидав, 2004. - 208с.
11. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
12. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-е видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Семінарське заняття №5

Тема 5. Організація і планування наукового дослідження

1. Визначення і формулювання теми наукового дослідження;
2. Складання плану наукового дослідження;

3. Складання плану роботи з підготовки кваліфікаційної роботи (дипломної, магістерської роботи, дисертації);
4. Складання бібліографії проблеми;
5. Опрацювання літературних джерел;
6. Формулювання мети та завдань,
7. Визначення об'єкта та предмета наукового дослідження.

Питання до обговорення:

1. Охарактеризувати загальну схему наукового дослідження;
2. Пояснити процес визначення і формулювання теми наукового дослідження;
3. Пошук науково-технічної інформації
4. Формулювання мети і завдань досліджень;
5. Формулювання об'єкта і предмета дослідження.

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. Скласти розгорнутий план наукової роботи;
2. Скласти бібліографію наукової проблеми;
3. Визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження за наступними темами:
  - Роль туризму в сучасному світі;
  - Особливості розвитку туризму в _____ (обрати регіон) регіоні;
  - Організація ринку туристичних послуг;
  - Готельно-ресторанні комплекси як складова туристичної галузі;
  - Особливості організації роботи фірм-турагентств в сучасних умовах;
  - Державне управління туристичною галуззю;
  - Світові туристичні бренди;
  - Роль туризму в економіці Туреччини;
  - Розвиток паломницького туризму в Ізраїлі;
  - Україна на світовому ринку туристичних послуг.

Теми рефератів:

1. Вплив наукових досліджень на інноваційний тип розвитку національної економіки.
2. Науково-технічний розвиток країни (на прикладі конкретної держави).
3. Науково-дослідницька діяльність у системі вищої освіти.

Література:

1. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібник / В. В. Геєць, А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук та ін. ; за ред. А. А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2010. – 280 с.
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
3. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Колесніков О. В. [2-ге вид., випр та доп.]. – К.: ЦУЛ, 2011. – 144 с
4. Лудченко А. Основи научных исследований / А.Лудченко, Я.Дудченко, Т.Примак. – К.: Знання, 2001.- 113с.
5. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості : підручник / В. С. Ростовський, Н. В. Дібрівська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.
6. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. / А.Філіпенко - К.: Академвидав, 2004. -

208с.

7. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
8. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Додаткова:

1. Аникин А.В. Юность науки, жизнь и идеи мыслителей-экономистов до Маркса / А.В. Аникин - М.: Политиздат, 1975. - 384 с.
2. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе; пер. с англ. / М.Блауг. - М.: Дело, 1994. – 687 с.
3. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: [Науково-практичний посібник] / С.Г. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
4. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Сахаров А. Наука і свобода / А.Сахаров // Вісник НАН України. – 1994. - № 7-8. – С.80-84.

Семінарське заняття №6

Тема 6. Оформлення результатів науково-дослідницької роботи

1. Загальні вимоги оформлення результатів науково-дослідної роботи.
2. Структура та правила оформлення науково-дослідницької роботи.
3. Підготовка наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей.

Питання до обговорення:

1. Дати характеристику загальним вимогам оформлення результатів науково-дослідної роботи;
2. Описати і пояснити структуру та правила оформлення науково-дослідної роботи
3. Дати загальну характеристику науковим печатним роботам (публікації, реферати, доповіді);
4. Наукова стаття: її види, типова структура;
5. Реферат та його види;
6. Тези наукової доповіді, виступу, повідомлення;
7. Рецензія як вид систематизації результатів наукового дослідження;
8. Монографічна наукова праця: різновиди структурної побудови та типові методичні вимоги до написання.

Теми рефератів:

1. Науково-дослідницька діяльність у системі вищої освіти.
2. Науковий потенціал вищої школи України.
3. Сучасний науковий потенціал університету. Науково-дослідні підрозділи, їх зв'язок з вітчизняними та зарубіжними науковими центрами.

4. Інтелектуальний капітал в сучасному суспільстві.

Література:

1. Аникин А.В. Юность науки, жизнь и идеи мыслителей-экономистов до Маркса / А.В. Аникин - М.: Политиздат, 1975. - 384 с.
2. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе; пер. с англ. / М.Блауг. - М.: Дело, 1994. – 687 с.
3. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: [Науково-практичний посібник] / С.Г. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
4. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібник / В. В. Геєць, А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук та ін. ; за ред. А. А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2010. – 280 с.
6. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
7. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Колесников О. В. [2-ге вид., випр та доп.]. – К.: ЦУЛ, 2011. – 144 с
8. Лудченко А. Основи научных исследований / А.Лудченко, Я.Дудченко, Т.Примак. – К.: Знання, 2001.- 113с.
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості : підручник / В. С. Ростовський, Н. В. Дібрівська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.
13. Сахаров А. Наука і свобода / А.Сахаров // Вісник НАН України. – 1994. - № 7-8. – С.80-84.
14. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. / А.Філіпенко - К.: Академвидав, 2004. - 208с.
15. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
16. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Завдання для самостійної роботи студентів:

Підготувати тези виступу на Всеукраїнській науковій конференції «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» (2-3 стор. тексту)

Література:

1. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: [Науково-практичний посібник] / С.Г. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
2. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.

3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Попович В. Розвиток науки і наукових досліджень у вищих навчальних закладах України / В.Попович, Г.Січкаренко // Наука та наукознавство. – 2002. - №3. – С.55-64.
13. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. /А.Філіпенко - К.: Академвидав,2004.- 208с
14. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
15. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-е видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Семінарське заняття №7

Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

1. Загальна характеристика курсової (дипломної, магістерської) роботи;
2. Послідовність виконання наукової роботи;
3. Структура, зміст курсової (дипломної, магістерської) роботи та основні вимоги до викладення матеріалу;
4. Правила оформлення курсової (дипломної, магістерської) роботи;
5. Підготовка до захисту та порядок захисту курсової (дипломної, магістерської);

Питання до обговорення:

1. Дати загальну характеристику курсової (дипломної, магістерської) роботи;
2. Описати послідовність виконання наукової роботи;
3. Вступ курсової (дипломної, магістерської) роботи;
4. Обґрунтування актуальності наукової роботи.
5. Охарактеризувати правила визначення мети і завдання дослідження.
6. Охарактеризувати правила визначення об'єкта та предмета курсової (дипломної, магістерської) роботи.
7. Пояснити етапи виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи.
8. Мова та стиль курсової (дипломної, магістерської) роботи.

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. Підготувати презентацію в PowerPoint для захисту науково-дослідної роботи (з дисципліни «Регіональна економіка»)

Література:

1. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: [Науково-практичний посібник] / С.Г. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
2. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХПІ», 2009. – 142 с.

3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
5. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Попович В. Розвиток науки і наукових досліджень у вищих навчальних закладах України / В.Попович, Г.Січкаренко // Наука та наукознавство. – 2002. - №3.– С.55-64.
8. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. / А.Філіпенко - К.: Академвидав, 2004. - 208с.
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
10. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

МОДУЛЬ 2

РЕФЕРАТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Наука як феномен цивілізації.
2. Етапи розвитку науки як сфери людської діяльності.
3. Особливості розвитку наукової та науково-технічної діяльності в Україні.
4. Підготовка наукових кадрів в Україні.
5. Науково-дослідницька діяльність у системі вищої освіти.
6. Роль науково-технічної інформації в наукових дослідженнях.
7. Бібліотека як інтелектуальний центр наукових досліджень
8. Методологія економічної науки.
9. Методологія та її роль у процесі наукового пізнання.
10. Наукові печатні роботи.
11. Особливості міждержавного науково-технічного співробітництва в сучасних умовах.
12. Науково-технічний розвиток країни (на прикладі конкретної держави).
13. Світовий досвід фінансування наукової та науково-технічної діяльності.
14. Історичні передумови виникнення університетів в Україні.
15. Національна академія науки України.
16. Вклад українських вчених у світову наукову скарбницю.
17. Головні риси наукового потенціалу України в умовах п'ятого технологічного укладу.
18. Інтелектуальний капітал в сучасному суспільстві.
19. Сучасний науковий потенціал університету.
20. Науковий потенціал вищої школи України

Методичні вказівки до написання рефератів

Важливим елементом самопідготовки студента, а також його підготовки до семінарських занять є написання реферату. реферат являє собою письмову роботу студента по одному з вибраних тем курсу «Основи наукових досліджень» і повинен бути результатом самостійної творчої роботи. тому в рефераті студент повинен відобразити своє знання і розуміння проблеми, що досліджуються.

Метою написання реферату є розширення знань і підвищення загального культурного рівня студентів з курсу «Основи наукових досліджень». *Задачі реферату:* вдосконалення уміння працювати з першоджерелами, матеріалами періодичного друку, статистичними збірниками і т.д.; залучення студентів до самостійного вивчення предмета дослідження; формування логічного мислення, економічної культури студента; розвиток навичок творчого пошуку, аналізу літературних джерел.

У вступі обґрунтовується вибір теми, її актуальність, науково-практична значущість, мета і задачі, які визначає студент. У основній частині необхідно розкрити суть проблеми, що досліджується. На кожне питання плану необхідно дати чітку, логічно струнку відповідь. У висновках узагальнюються отримані внаслідок проведеного дослідження висновки.

Наприкінці роботи вказується список використаної літератури. Всі літературні джерела повинні бути записані в алфавітному порядку відповідно до встановленого порядку. Якщо в роботі приводяться статистичні дані, цитати, необхідно вказати в

квадратних дужках номер джерела згідно з списком використаної літератури з вказівкою сторінки.

Вимоги, що пред'являються до оформлення рефератів. Реферат включає вступ (1-2 стор.), основну частину, в якій висловлюється зміст проблеми, що досліджується, висновок (1-2 стор.). Обсяг реферату 10-15 друкарських листів формату А-4. Текст роботи повинен бути надрукований відповідно до розмірів полів: ліве, верхнє, нижнє 20 мм, праве 10 мм.

Титульний лист роботи має єдину форму. Нумерація сторінок є крізною. Першою сторінкою вважається титульний лист, на ньому номер сторінки не ставиться. У рефераті обов'язково повинен бути зміст, що розкриває основні питання обраної теми (як правило, 3-5 питань). У тексті реферату виділяються як основні питання плану, так і окремі розділи.

Робота по написанню реферату вважається завершеною, якщо вона виконана відповідно до плану, правильно оформлена і отримала позитивний відгук наукового керівника.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

1. Туристський ринок України.
2. Ринок морських і річкових круїзів.
3. Ринок гірськолижного туризму.
4. Середземноморський регіон туризму.
5. Ринок конгрес-турів.
6. Організація пізнавального туризму в найбільших культурних центрах світу (за вибором студента).
7. Система ціноутворення в туризмі та податки (додана вартість).
8. Сертифікація туристичних та готельних послуг.
9. В'їзний туризм і методи його стимулювання.
10. Внутрішній туризм України
11. Управління попитом в туризмі.
12. Сезонність та згладжування сезонних коливань в туристичному та готельному бізнесі
13. Управління міжнародними і національними готельними ланцюгами і об'єднаннями.
14. Паломництво і туризм в релігійних цілях.
15. Створення і управління туристською фірмою.
16. Перспективи та проблеми розвитку туризму в Україні .
17. Транспортні послуги в туризмі. Системи їх класифікації.
18. Інновації у розвитку туризму.
19. Соціальний туризм. Відпускні чеки.
20. Державне регулювання туристської діяльності.
21. Рекреаційні ресурси України.
22. Роль туризму в економіці держави та регіонів
23. Етапи формування туристського продукту. Туристські путівки і ваучери.
24. Роль СОТ та інших міжнародних туристських організацій у розвитку туристичного бізнесу.
25. Природна та культурна спадщина, як туристські ресурси.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання з курсу «Основи наукових досліджень» дозволяє розширити і поглибити наукові знання студентів та набути першого визначеного досвіду самостійного дослідження. Студенти набувають навичок самостійного пошуку і аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, державних законодавчих актів і програмній документів, статистичних і практичних матеріалів та інших літературних джерел з відповідної теми, їх аналізу і узагальнення письмового викладу наслідків проведеного дослідження та вміння пов'язувати їх з практикою.

Індивідуальне науково-дослідне завдання з обраної теми складається з наступних завдань: пошук та накопичення науково-технічної літератури з теми дослідження; систематизація наукової літератури з теми дослідження, уточнення категоріально-понятійного апарату дослідження; визначення методології дослідження; обґрунтування актуальності, теоретичного та практичного значення наукового дослідження; визначення мети наукового дослідження та його завдань, обґрунтування об'єкту та предмету дослідження; складання плану наукового дослідження.

Виконання самостійної роботи з курсу «Основи наукових досліджень» дозволяє розширити і поглибити наукові знання студентів та набути першого визначеного досвіду самостійного дослідження різноманітних процесів. При її виконанні студенти набувають також навичок самостійного пошуку і аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, державних законодавчих актів і програмних документів, статистичних і практичних матеріалів та інших літературних джерел з відповідної теми, їх аналізу і узагальнення письмового викладу наслідків проведеного дослідження та вміння пов'язувати їх з практикою.

Вибір теми індивідуального завдання.

Кожен студент обирає тему самостійного дослідження із запропонованих у наведеній тематиці робіт у наступному порядку.

Номер теми для самостійної роботи обирається студентом за останньою цифрою номера його залікової книжки відповідно до наведеної таблиці. Наприклад, якщо номер залікової книжки студента закінчується цифрою 1, то він може обрати одну з тем, вказаних під номерами 2, 27, 12, 31, 42.

Остання цифра номера залікової книжки	Номери тем для самостійної роботи студента
0	1, 14, 41, 29, 50
1	2, 27, 12, 31, 42
2	3, 23, 15, 32, 49
3	4, 11, 20, 35, 47
4	5, 18, 36, 45, 28
5	6, 25, 33, 43, 48
6	7, 17, 21, 37, 44
7	8, 19, 30, 38, 22
8	9, 13, 39, 46, 24
9	10, 26, 16, 34, 40

Студент може запропонувати іншу тему для самостійної роботи з урахуванням власного наукового інтересу (зацікавленості) у розробці визначеної проблеми, але при обов'язковому погодженні її з викладачем – науковим керівником. Виконання самостійної роботи кількома (двома та більше) студентами однієї навчальної групи на одну й ту ж тему не дозволяється.

Додержання студентом встановлених термінів самостійного виконання обраного завдання контролюється за спеціальною карткою, форму якої наведено у додатку А. Картка контролю обов'язково додається до виконаної самостійної роботи.

Самостійні роботи, що виконані не за темами, не погоджені з викладачем та подані пізніше встановленого строку, не приймаються та вважаються не виконаними.

Оформлення індивідуального завдання.

Титульна сторінка виконаної самостійної роботи студентів оформлюється за формою, наведеною у додатку А.

На наступних за титульною сторінках, слід подати план наукового дослідження, основний зміст виконаного дослідження.

Основний зміст містить:

- Актуальності дослідження;
- Мета, завдання наукового дослідження;
- Об'єкт та предмет дослідження;
- Методи та методологію дослідження;
- Категоріально-понятійний апарат дослідження.

Наприкінці роботи додається список літературних джерел, що оформляються згідно з вимогами.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для наукової роботи на одну з наступних тем:
  - *Туристське країнознавство;*
  - *Основи туроператорської діяльності;*
  - *Організація ринку туристичних послуг;*
  - *Туристська політика України на сучасному етапі;*
  - *Механізм державного регулювання туризму;*
  - *Міжнародні туристські організації.*
2. Законспектувати основні положення одного з наступних законів України:
  - ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року N 2623-III
  - ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13 грудня 1991 року N 1977-XII
  - ЗУ «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року N 2657-XII
  - ЗУ «Про науково-технічну інформацію» від 25 червня 1993 року N 3322-XII
  - ЗУ «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 року N 2984-III
  - ЗУ «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року N 40-IV
3. Скласти розгорнутий план наукової роботи;
4. Скласти бібліографію наукової проблеми;
5. Написати анотацію та виписати ключові слова на тези зі збірки Матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом.
6. Визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження за наступними темами:
  - Роль туризму в сучасному світі;
  - Особливості розвитку туризму в _____ (обрати регіон) регіоні;
  - Організація ринку туристичних послуг;
  - Готельно-ресторанні комплекси як складова туристичної галузі;
  - Особливості організації роботи фірм-турагентств в сучасних умовах;
  - Державне управління туристичною галуззю;
  - Світові туристичні бренди;
  - Роль туризму в економіці Туреччини;
  - Розвиток паломницького туризму в Ізраїлі;
  - Україна на світовому ринку туристичних послуг
7. Підготувати тези виступу на Всеукраїнській науковій конференції «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» (2-3 стор.);
8. Підготувати презентацію в PowerPoint для виступу за результатами проведеного дослідження

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

- 1. Наука - це:**
  - а. це форма суспільної свідомості, сфера людської діяльності, що спрямована на отримання та систематизацію знань про закономірності розвитку природи, суспільства та мислення.
  - б. одна із форм суспільної свідомості
  - в. система понять та принципів, фактів і моделей, законів і теорій
  - г. специфічна форма суспільного мислення, основу якої складає система знань
- 2. Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ або причин, які зумовлюють даний наслідок, називається:**
  - а. гіпотезою;
  - б. понятійним апаратом;
  - в. теорією.
  - г. науковою ідеєю
- 3. Якісне перетворення виробничих сил на основі перетворення науки в провідний фактор розвитку суспільного виробництва, безпосередньо у виробничу силу це:**
  - а. науково-технічна революція;
  - б. науково-технічний прогрес;
  - в. науково-технічна діяльність;
  - г. виробництво.
- 4. Інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій, називається:**
  - а. науково-технічною діяльністю
  - б. науковим результатом;
  - в. науковою діяльністю.
  - г. науковою ідеєю;
- 5. Повідомлення, що передається за допомогою мови (природної або штучної), дії, зображень тощо, називається:**
  - а. комунікатом;
  - б. комунікантом;
  - в. реципієнтом;
  - г. каналом.
- 6. Процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення, називається:**
  - а. об'єктом дослідження;
  - б. методом дослідження;
  - в. предметом дослідження;
  - г. методологією дослідження.
- 7. Вищим науковим центром країни є:**
  - а. Національна академія наук України;
  - б. Міністерство освіти країни;
  - в. Українська технологічна академія;
  - г. Бібліотека ім. Вернадського
- 8. Структура вищої освіти входять складається з:**
  - а. освітніх й освітньо-кваліфікаційних рівнів;
  - б. бакалаврів та магістрів;
  - в. базової та повної вищої освіти;

г. бакалаврів, спеціалістів та магістрів

9. Основними формами підготовки наукових і науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації є:

- а. аспірантура і докторантура;
- б. магістратура і докторантура;
- в. магістратура і аспірантура;
- г. всі відповіді невірні.

10. Науково-дослідницька діяльність студентів це:

- а. відповіді б) і в) вірні;
- б. навчання студентів елементам дослідницької діяльності, організації та методики творчої діяльності;
- в. наукові дослідження, що здійснюються студенти під керівництвом професорів та викладачів;
- г. дослідження, характерне своїми особливими цілями і задачами, методами отримання і перевірки нових знань

11. Методологія це:

- а. вчення про способи організації і побудови теоретичної і практичної діяльності людини;
- б. цілісна система знань, комплекс поглядів, уявлень, ідей, спрямованих на тлумачення і пояснення будь-якого явища;
- в. спосіб досягнення мети, сукупність прийомів і операцій теоретичного, практичного освоєння дійсності
- г. система творчих методологічних і ціннісних установок, взятих усіма членами наукового співтовариства за зразок вирішення наукових завдань

12. Який метод базується на гіпотезі – науковому припущенні:

- а. гіпотетичний;
- б. історичний;
- в. науково-дослідний;
- г. експериментальний.

13. Процедури, за допомогою яких встановлюється істинність будь-якого твердження, прийнято називати:

- а. доказами;
- б. моделюваннями;
- в. експериментами;
- г. гіпотезами

14. Метод, який дає змогу переходити від конкретних питань до загальних понять і законів розвитку, називають:

- а. абстрагуванням;
- б. конкретизацією;
- в. моделюванням;
- г. індукція

15. Метод наукового пізнання, що полягає у передбаченні майбутнього стану процесу, явища чи предмета на підставі аналізу його минулого і сучасного – це:

- а. прогнозування;
- б. моделювання;
- в. кореляція;
- г. гіпотеза.

- 16. Розподіл багатьох одиниць об'єкта спостереження на якісно однорідні групи за певними суттєвими для них ознаками називається:**
- а. групуванням;
  - б. побудовою рядів динаміки;
  - в. синтезом;
  - г. опитуванням.
- 17. Стисла характеристика змісту книги або статті, в якій висловлюються найголовніші поняття, і наголошується новизна твору в порівнянні з іншими, подібними з тематики і цільовим призначенням це:**
- а. анотація;
  - б. резюме;
  - в. реферат;
  - г. рецензія.
- 18. Науково-технічний інформаційний центр це:**
- а. всі відповіді вірні;
  - б. центр створений для збору і розповсюдження інформації про науково-дослідні роботи та дисертації у галузі природних наук, техніки і суспільних наук;
  - в. центр створений для збору і розповсюдження інформації про дослідно-конструкторські роботи;
  - г. центр створений для реєстрації НДДКР.
- 19. Державна система науково-технічної інформації України це:**
- а. Мережа інформаційного обслуговування яка створена для отримання необхідної науково-технічної інформації з великої кількості джерел;
  - б. центральне сховище всієї друкарської продукції, яка видається в Україні та веде її облік і реєстрацію, публікуючи в «Літописах» відомості про всі вітчизняні видання;
  - в. система яка обслуговує підприємства і організації, які здійснюють міжгалузевий обмін інформацією щодо науково-технічних досягнень і передового досвіду;
  - г. інформаційні фонди Держстандарту України де накопичуються вітчизняні, закордонні і міжнародні стандарти.
- 20. Початкова інформація, яка є результатом безпосередніх досліджень (соціологічних, експериментальних), вивчення практичного досвіду це:**
- а. первинна інформація;
  - б. вторинна інформація;
  - в. наукова інформація;
  - г. науково-технічна інформація.
- 21. Що не характеризує економічна інформація:**
- а. відповіді б) і г) вірні;
  - б. відомості про документи і факти отримані в ході наукових діяльності;
  - в. відомості про вартість об'єктів, витрати праці на їхнє виробництво;
  - г. фізичні процеси в різних об'єктах при створенні продукції.
- 22. Тема являє собою:**
- а. наукове завдання, що належить до конкретної галузі наукового дослідження;
  - б. складне наукове завдання, що охоплює значну сферу дослідження і має перспективне значення;
  - в. невелике наукове завдання, що стосується конкретної сфери наукового дослідження.
  - г. наукові методи, що застосовуються в ході наукового дослідження

- 23. Друковане видання невеликого обсягу (від 5 до 48 сторінок), одна з форм публікацій науково-популярного характеру, яка містить більш оперативну інформацію це:**
- а. брошура;
  - б. книжка;
  - в. монографія;
  - г. стаття.
- 24. Основними критеріями вибору теми наукового дослідження є:**
- а. її актуальність, новизна і перспективність;
  - б. наявність великої кількості літературних джерел з теми дослідження;
  - в. професійні знання та ерудиція науковця;
  - г. всі відповіді невірні.
- 25. Цифровий матеріал у науковій праці повинен оформлятися у вигляді:**
- а. таблиць;
  - б. технічних рисунків;
  - в. креслень;
  - г. формул.
- 26. Елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків наукової роботи - це:**
- а. список використаних джерел;
  - б. додатки;
  - в. висновки;
  - г. анотація.
- 27. Найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані в науковій роботі, формулюють:**
- а. у висновках;
  - б. у вступі;
  - в. у додатках;
  - г. у рецензії.
- 28. В кінці кожної анотації наводять:**
- а. ключові слова;
  - б. перелік умовних скорочень;
  - в. перелік ілюстративного матеріалу, використаного в науковій праці;
  - г. список літератури.
- 29. У верхньому полі титульної сторінки науково-дослідної роботи вказують:**
- а. повну назву навчального закладу або наукової установи;
  - б. прізвище, ім'я, по-батькові автора;
  - в. прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника;
  - г. назву роботи.
- 30. За титульною сторінкою науково-дослідної роботи подають:**
- а. зміст;
  - б. вступ;
  - в. перелік умовних скорочень;
  - г. анотацію.
- 31. Захист випускної роботи студента відбувається на засіданні:**
- а. Державної екзаменаційної комісії;
  - б. Вищої атестаційної комісії;
  - в. Спеціалізованої вченої ради;

г. Кафедри

- 32. Коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки і положення наукової праці – це:**
- а. тези;
  - б. виписки;
  - в. цитати;
  - г. рецензія.
- 33. Завершальний етап наукового дослідження - це:**
- а. впровадження наукових досліджень у практику;
  - б. визначення місця теми у науковій проблемі;
  - в. розробка робочої гіпотези;
  - г. написання висновків.
- 34. Робота, в якій сформульовано і обґрунтовано наукові положення, що характеризуються як новий напрям у відповідній галузі науки або здійснено теоретичне узагальнення і вирішення великої наукової проблеми, що має велике народногосподарське та соціально-культурне значення це:**
- а. докторська дисертація;
  - б. кандидатська дисертація;
  - в. магістерська робота;
  - г. реферативне дослідження.
- 35. Вчене звання це:**
- а. доцент, професор;
  - б. кандидат наук, доктор наук;
  - в. кандидат наук, доцент;
  - г. доктор наук, професор.
- 36. Дипломна робота це:**
- а. кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі;
  - б. доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних та інших джерел;
  - в. короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції тощо;
  - г. наукова кваліфікаційна праця, що пройшла попередню експертизу і подана до захисту на здобуття наукового ступеня в спеціалізованій вченій раді.
- 37. Підсистема інформації про об'єкт дослідження включає:**
- а. первинну та вторинну інформацію;
  - б. робочу гіпотезу дослідження;
  - в. робочий інструментарій дослідження;
  - г. всі відповіді вірні.
- 38. Сукупність прийомів і методів за допомогою яких буде виконане наукове дослідження, називається:**
- а. методика дослідження;
  - б. робочий план;
  - в. задачі дослідження;
  - г. понятійно-категоріальний апарат.
- 39. Що не є цілями державної політики у науковій і науково-технічній діяльності в Україні:**
- а. регулювання економіки як єдиної системи;

- б. примноження національного багатства на основі використання наукових і науково-технічних досягнень;
- в. створення умов для досягнення високого рівня життя кожного громадянина;
- г. зміцнення національної безпеки на основі використання наукових і науково-технічних досягнень.

40. Яка система сформувалась в умовах науково-технічної революції?

- Наука – Техніка – Виробництво;
- Наука – Виробництво – Техніка;
- Техніка – Наука – Виробництво;
- Виробництво – Техніка – Наука.

41. Яка структура наукової роботи є вірною:

- а) Титульний лист, зміст основний розділ, висновок, додатки;
- б) Титульний лист, зміст, вступ, теоретичний розділ, висновок, список літератури;
- в) Титульний лист, зміст, вступ, основний розділ, висновок, список літератури, додатки;
- г) Титульний лист, зміст, аналітичний розділ, висновок, список літератури

42. Визначте послідовність структурних елементів плану курсової (дипломної) роботи:

- а) Вступ, теоретичний розділ, практичний розділ, аналітичний розділ, висновок, список літератури;
- б) Вступ, теоретичний розділ, аналітичний розділ, практичний розділ, висновок, список літератури;
- в) Вступ, теоретичний розділ, практичний розділ, аналітичний розділ, список літератури; висновок;
- г) Вступ, практичний розділ, теоретичний розділ, аналітичний розділ, висновок, список літератури;

43. Що не входить до структури державної системи науково-технічної інформації:

- а) Науково-технічний інформаційний центр,
- б) Державна книжкова палата України,
- в) територіальні міжгалузеві центри;
- г) Український інститут науково-технічної і економічної інформації

44. Що не підлягає реєстрації у Науково-технічному інформаційному центрі:

- а) науково-дослідні роботи;
- б) дослідно-конструкторської роботи;
- в) дисертації в галузі природничих наук, техніки і суспільних наук;
- г) щорічні зведені довідники по стандартах і технічних умовах

45. Визначити послідовність процесу накопичення та обробки наукової інформації:

- а) Визначення проблеми – аналіз вторинної інформації – отримання первинної інформації – висновки і рекомендації – використання результатів;
- б) Визначення проблеми – аналіз вторинної інформації – отримання первинної інформації – використання результатів – висновки і рекомендації;
- в) Вибір методів збору даних – збирання даних – перевірка даних; висновки і рекомендації – висновки і рекомендації;
- г) Вибір джерел – вивчення джерел – аналіз джерел – написання огляду джерел – підготовка висновків

46. Універсальна десяткова класифікація (УДК) – це міжнародна універсальна система, яка дає змогу докладно представити зміст документальних фондів і забезпечити оперативний пошук _____;
- а) інформації;
  - б) документації;
  - в) наукових досліджень;
  - г) наукових джерел
47. Який принцип методології забезпечує цілісний підхід до об'єкта вивчення, розглядає його у зникненні та розвитку (формування та розвиток генезис)?
- а) Історичний принцип
  - б) Термінологічні принципи
  - в) Системні принципи
  - г) Функціональні принципи
48. Абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання – це:
- а) Методи, що використовуються на емпіричному та теоретичному рівнях;
  - б) Методи, емпіричного дослідження;
  - в) Методи теоретичного дослідження;
  - г) Конкретно наукова методологія
49. В якому році була створена Національна академія наук України:
- а) 1918 році;
  - б) 1960 році;
  - в) 1895 році;
  - г) 1904 році.
50. Завершальним етапом освіти випускника університету є .....
- а) Дипломна робота;
  - б) Курсова робота;
  - в) Дисертація;
  - г) Реферативна робота;

МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

I – варіант

I. Теоретичні завдання:

Завдання 1. Визначити найважливіші властивості науково-технічної інформації. Відповідь оформити у вигляді таблиці.

№ з/п	Властивість	Характеристика

Завдання 2. Яке визначення, на Вашу думку, найповніше розкриває значення терміну «наукова теорія»? Відповідь обґрунтуйте

наукова теорія – це:	А) система узагальненого знання, пояснення різнобічності подій, ситуацій, що відбуваються у природі чи суспільстві	
	Б) узагальнення передової практики відображенням її у мисленні і відтворенням реальної дійсності	
	В) сукупність виводів та висновків, що відображає об'єктивно існуючі відносини і зв'язки між явищами об'єктивної реальності	
	Г) форма інтелектуальної діяльності людей, скерована на отримання істинних знань про світ, на відкриття об'єктивних законів світу і передбачення тенденцій його розвитку.	
	Д) сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення й використання теоретично систематизованих об'єктивних знань про дійсність, є складовою частиною духовної культури суспільства.	
	Е) найважливіший фактор технічного і соціального прогресу й перетворення дійсності, всебічного розвитку людських здібностей і можливостей	

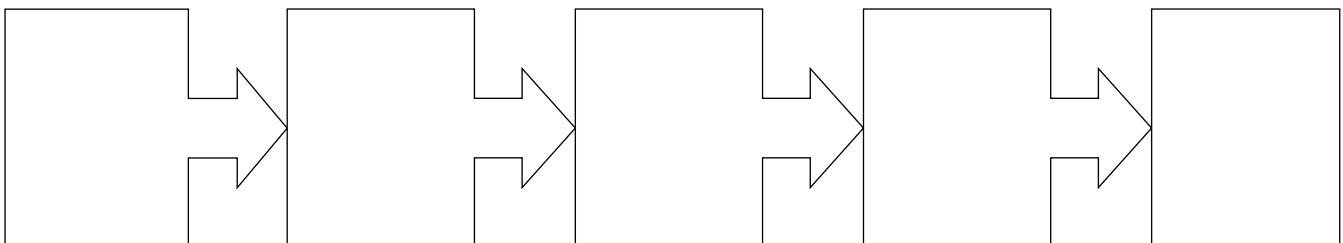
Обґрунтування відповіді: _____

_____

_____

_____

Завдання 3. Скласти логічну схему етапів накопичення та обробки наукової інформації:

Завдання 4. Знайти правильні відповіді:

А	Науково-технічна діяльність	
Б	Науково-технічний інформаційний центр	
В	Емпіричний рівень пізнання	

Г	Наука	
Д	Теоретичний рівень пізнання	

- 1) інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій;
- 2) пізнання здійснюються за допомогою різних понять законів принципів;
- 3) прийоми, методи і форми пізнання зв'язані з безпосереднім відображенням об'єкта, практичною взаємодією з ним людини;
- 4) сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення і систематизація об'єктивних знань про дійсність;
- 5) структура яка здійснює збір і поширює інформацію про науково-дослідні роботи, дослідно-конструкторської роботи, дисертації.

Завдання 5. Дати визначення поняття «первинна інформація» і «вторинна інформація» та виявити істотні відмінності між ними

Первинна інформація – це	
Вторинна інформація – це	
Відмінності:	

Завдання 6. Знайти із наведених нижче тверджень правильну відповідь і записати її у таблицю відповідей.

Курсова робота	А) короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції тощо
Реферат	Б) наукова кваліфікаційна праця, що пройшла попередню експертизу і подана до захисту на здобуття наукового ступеня в спеціалізованій вченій раді
Дипломна робота	В) самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певного навчального курсу або з окремих його розділів
Конспект	Г) доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних та інших джерел
Дисертація	Д) кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі

Таблиця відповідей:

1	2	3	4	5

Завдання 7. Заповнити пропуски в реченнях

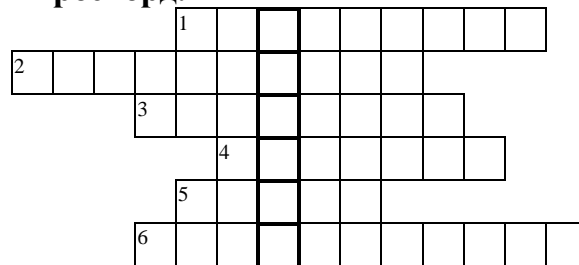
1. Задачі дослідження повинні відповідати.....научної роботи;
2. За необхідністю в науковій роботі наводяться ..... у які доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи;
3. Заголовки підрозділів друкують ..... літерами з абзацного відступу;
4. Обов'язковим елементом курсової роботи є зміст, який повинен представити послідовний перелік ..... із зазначенням сторінок;
5. Предмет дослідження визначає ..... наукової роботи.

Завдання 8. Вставте пропущене слово

Універсальна десяткова класифікація це міжнародна універсальна система, яка дає змогу докладно представити _____ документальних фондів і забезпечити оперативний пошук інформації.

Завдання 9. Дати характеристику науковим документам у таблиці.

Вид документа	Характеристика
Книги	
Брошури	
Довідкові видання	
Монографії	
Збірники наукових праць	

Завдання 10. Розгадати кросворд.

По горизонталі:

- Особа, яка складає рецензію на наукову працю.
- Послідовність розташування основних частин наукової роботи.
- Складена двома мовами коротка характеристика змісту наукової праці.
- Спосіб відображення інформації, при якому цифровий чи текстовий матеріал групується в колонки, відокремлені одна від одної вертикальними і горизонтальними лініями.
- Частина наукової праці, в якій обґрунтовують актуальність обраної теми дослідження.
- Остаточне доопрацювання тексту наукової роботи.

Ключ: якщо кросворд розгадано правильно, то *по вертикалі* у виділених клітинках має бути назва поняття, яке означає дослівний фрагмент тексту, або чийсь слова, що наводяться письмово чи усно, органічно доповнюючи текст наукової праці.

II. Практичні завдання:

1) Оформити список літератури з вихідних даних, які наведені у таблиці:

Видання	Назва	Автор	Рік видання	Місце видання	Видавництво (журнал)	Кількість сторінок
Книга	Погляд журналіста, видавця, вченого	Тимошик М.	2005	Одеса	Наша культура і наука	328 (запозичений матеріал на сторінках 58-69)
Навчально-методичний посібник:	Інтелектуальний капітал	О. Гвоздев, Ф.Ялпачик, Ю.Рогач, М.Сердюк	2006	Київ	Вища освіта	478 (запозичений матеріал на сторінках 308-443)
Стаття	Особенность реферативной работы	А. Филипенко	1997 (№8)		Економіка України	143 (запозичений матеріал на сторінках 26-35)

Учебник	Психология менеджмента	Власов П.К., под ред. Г.С. Никифорова.	2007	Харків	Гуманитарный центр	510 (запозичений матеріал на сторінках 428-503)
Стаття	Национальная академия наук Украины	Б.Малицкий, А.Надирашвили	1996 (№3-4)		Наука та наукознавство	154 (запозичений матеріал на сторінках 89-101)

- 2) Скласти план курсової роботи, виділити мету та завдання дослідження на наступну тему: *«Особливості організації роботи фірм-турагентств в сучасних умовах»*

II – варіант

I. Теоретичні завдання:

Завдання 1. Визначити найважливіші критерії науковості. Відповідь оформити у вигляді таблиці.

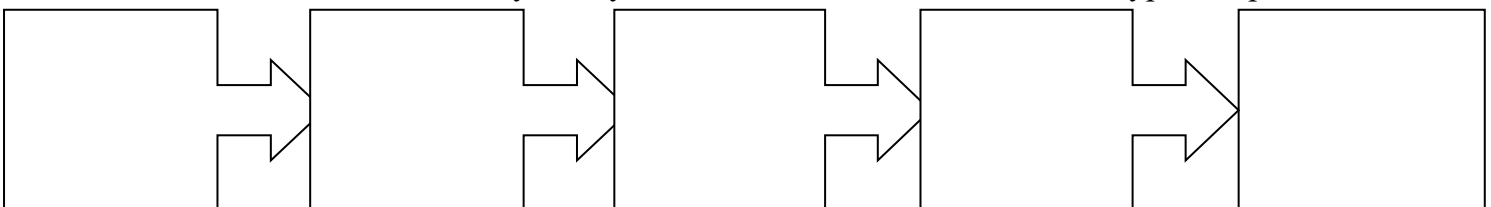
	Назва критерію	Характеристика

Завдання 2. Яке визначення, на Вашу думку, найповніше розкриває значення терміну «наука»? Відповідь обґрунтуйте.

Наука - це:	А) сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення	
	Б) одна із форм суспільної свідомості	
	В) система понять та принципів, фактів і моделей, законів і теорій	
	Г) специфічна форма суспільного мислення, основу якої складає система знань	
	Д) вищий щабель розумового розвитку людини, вершинне досягнення людської культури	
	Е) форма суспільної свідомості, сфера людської діяльності, що спрямована на отримання та систематизацію знань.	

Обґрунтування відповіді: _____

Завдання 3. Скласти логічну схему етапів підготовки до написання курсової роботи:

Завдання 4. Знайти правильні відповіді:

	Диференціація науки	
	Понятійний апарат	
	Наукознавство	
	Науково-технічна революція	
	Наукова школа	

- 1) закономірності функціонування і розвитку науки, структури і динаміки наукової діяльності, взаємодія науки з іншими сферами матеріального та духовного життя суспільства;
- 2) спеціалізація наукового знання, що втілюється у виникненні (відокремленні) спеціалізованих дисциплін;
- 3) якісне перетворення виробничих сил на основі перетворення науки в провідний фактор розвитку суспільного виробництва, безпосередньо у виробничу силу;
- 4) сукупність основних понять тієї чи іншої науки;

5) головна неформальна структура науки, яка робить значний внесок у її розвиток і представники, якої досягають значних наукових результатів

Завдання 5. Дати визначення поняттям «методика» і «метод» та виявити істотні відмінності між ними.

Методика – це	
Метод – це	
Відмінності:	

Завдання 6. Підібрати до кожного терміну лівої колонки відповідне тлумачення і записати її у таблицю відповідей.

Абстрагування	- метод пізнання дійсності, покликаний встановити спільні й відмінні параметри між процесами, явищами, об'єктами
Аналогія	- метод пізнання, згідно з яким на основі висновків про часткове роблять висновки про загальне
Порівняння	- метод пізнання, заснований на перенесенні однієї або кількох характеристик із відомого явища на невідоме
Експеримент	- метод наукового дослідження, який полягає у мисленому відокремленні суттєвих ознак, аспектів, відношень предмета, процесу чи явища
Індукція	- метод пізнання об'єктивної дійсності завдяки науково організованому дослідженню, ініціюванню процесів і явищ

Таблиця відповідей:

1	2	3	4	5

Завдання 7. Заповнити пропуски в реченнях.

1. Автор курсової роботи має виявити здібності до .....
2. Заключний етап написання курсової роботи полягає у .....
3. Захист курсової роботи відбувається у присутності .....
4. Завершальним етапом освіти випускника університету є ..... робота.
5. Заголовки структурних частин роботи друкують..... літерами симетрично до тексту

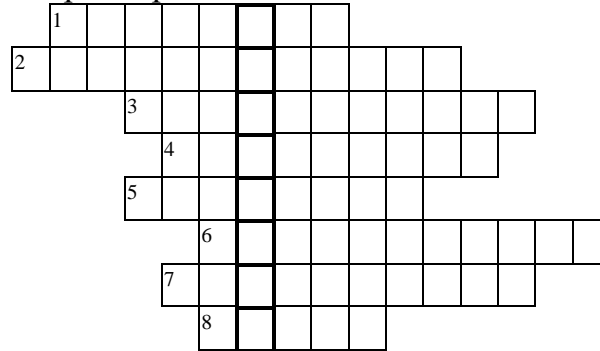
Завдання 8. Вставте пропущене слово

Територіальні міжгалузеві центри НТІ створені для обслуговування споживачів у великих промислових центрах. Вони обслуговують підприємства і організації, які знаходяться на їх території незалежно від їх відомчої підпорядкованості, здійснюють міжгалузевий обмін інформацією щодо _____ досягнень і передового досвіду.

Завдання 9. Дати характеристику науковим документам у таблиці.

Вид документа	Характеристика
Оглядові видання	
Навчальні видання	
Реферативні видання	
Періодичні видання	
Бібліографічні видання	

Завдання 10. Розгадайте кросворд.

По горизонталі:

1. Метод наукового дослідження, завдяки якому досягається пізнання одних предметів і явищ на основі їх подібності з іншими.

2. Групування об'єктів дослідження за певною методикою на основі принципів логіки з метою розкриття поняття.

3. Науково поставлений дослід відповідно до мети дослідження для перевірки результатів теоретичних досліджень.

4. Вища форма діяльності людини, спрямована на створення якісно нових матеріальних і духовних цінностей.

5. Попередні твердження, які слугують основою для великих теоретичних узагальнень.

6. Сукупність методів, способів, прийомів та їх визначена послідовність, яка прийнята при розробці наукового дослідження.

7. Найпростіші абстракції, за допомогою яких систематизуються і узагальнюються факти.

8. Динамічна система знань, що розкриває нові явища в суспільстві та природі, для застосування їх у практичній діяльності людей.

Ключ: якщо кросворд розгадано правильно, то у виділених клітинках має бути назва поняття, що означає наукове припущення, яке висувається для пояснення будь-якого явища і потребує перевірки та теоретичного обґрунтування, щоб стати достовірною науковою теорією.

Практичні завдання:

I. Оформити список літератури з вихідних даних, які наведені у таблиці:

Видання	Назва	Автор	Рік видання	Місце видання	Видавництво (журнал)	Кількість сторінок
Стаття	Наукова стаття, її зміст і методика написання	Білуха М.	2003 (№2)		Бухгалтерський облік і аудит	45 (запозичений матеріал на сторінках 3-5)
Навчальний посібник	История экономических учений	Я.С. Ядгаров	1996	Москва	Экономика	249 (запозичений матеріал на сторінках 203-249)
Навчально-методичний посібник	Лауреаты Нобелевской премии	Т.Бондар, М.Білуха, М. Вогнач, М. Сердюк, П.Власов	2005	Донецьк	Український інститут досліджень	115 (запозичений матеріал на сторінках 56-100)
Підручник для студентів	Розвиток науки і наукових досліджень	Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк	1994	Львів	Світ	216 (запозичений матеріал на сторінках 206-213)

2) Скласти план курсової роботи, виділити об'єкт та предмет дослідження на наступну тему: «*Особливості розвитку готелів вищої категорії*»

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемова В. Організація науково-технічного співробітництва в рамках ООН / В.Артемова, Б. Малицький // Наука та наукознавство. –1995. - №1-2.– С.163-166.
2. Афанасьєва Н. Ю. Вычислительные и экспериментальные методы научного эксперимента / Н. Ю. Афанасьєва, 2010. – М.: КноРус, 2010. – 330 с.
3. Білуха М. Наукова стаття, її зміст і методика написання / М.Білуха // Бухгалтерський облік і аудит. – 2 / 2003. – №2. – С. 3-5.
4. Боголіб Т.М. Фінансування наукових розробок / Т.М.Боголіб // Фінанси України. – 2005. - №12. – С. 52-59.
5. Бубенко П. Методологічні засади комерціалізації сфери науково-технічної діяльності / П.Бубенко // Проблеми науки. – 2004. - № 2.– С.16-21.
6. Всемирная история экономической мысли в 6 томах. - М.: Мысль, 1987.
7. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А.Гальчинський // Економіка України. – 2007. - №3. – С.4-13.
8. Гаврилов Е. В. Технологія наукових досліджень і технічної творчості / Е. В. Гаврилов, М. Ф. Дмитриченко, В. К. Доля та ін. – Київ: Знання України, 2007.–318с.
9. Гончарова Н. Наука и инновационный бизнес / Н.Гончарова // Актуальні проблеми економіки. – 2003. - № 12. – С.154-167.
10. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: [Науково-практичний посібник] / С.Г. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
11. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Градченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
12. Грищенко І. Основи наукових досліджень /І.Грищенко, О.Григоренко, В. Борисейко –К.: Київський національний торгово-економічний університет, 2001. – 186 с.
13. Єременко В. Економічна наука: проблеми логіки, методології, класифікації / В.Єременко // Економіка України. – 2005. - №12. – С. 52-64.
14. Егоров И. Научный потенциал Украины: некоторые количественные оценки результативности деятельности / И.Егоров // Наука та наукознавство. – 2003.-№1.- С.57-68.
15. Егоров И. Оценивание деятельности научных организаций в государственном секторе Великобритании / И.Егоров // Проблеми науки. - №2. – 2004. – С.49-56.
16. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16 січня 2003 року №433-IV
17. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року №2623-III.
18. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04 липня 2002 року №40-IV
19. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 01 грудня 1998 року №285-XIV.
20. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
21. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
22. Лудченко А. Основы научных исследований / А.Лудченко, Я.Лудченко, Т.Примак. – К.: Знання, 2001.- 113с.
23. Малицький Б. З чого починати впровадження прогнозно-аналітичних досліджень в практику формування та реалізації науково-технологічної політики держави / Б.Малицький, О.Попович // Проблеми науки. – 2004. - №2.– С.2-8.

24. Маліцький Б. Перспективи приведення фінансування науки у відповідність із законодавством та потребами інноваційної моделі розвитку економіки / [Б.Маліцький та ін.] // Наука та наукознавство. – 2003. - №4. – С.29-40.
25. Мельник С.В. Деякі проблеми української науки і заходи з її реформування / С.В. Мельник // Проблеми науки. – 2006. – №10. – С. 2-8.
26. Мочерный С. К вопросу о предмете политической экономии / С.Мочерный // Экономика Украины. - 1997. - №2. - С.59-66.
27. Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених / наук. ред. О.В. Булатова. – Маріуполь: МДУ, 2012. – 282с.
28. Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених / наук. ред. О.В. Булатова. – Маріуполь: МДГУ, 2013. – 278с.
29. Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених / наук. ред. О.В. Булатова. – Маріуполь: МДГУ, 2014. – 195 с.
30. Патон Б. Про стан науки і її роль в економічному розвитку України / Б. Патон // Наука та наукознавство. –1995. - № 1-2.– С.7-12
31. Погляд української федерації вчених на реформування наукової сфери // Проблеми науки. – 2004. - №3.– С.2-3.
32. Попович В. Розвиток науки і наукових досліджень у вищих навчальних закладах України / В. Попович, Г.Січкаренко//Наука та наукознавство.– 2002. - №3.– С.55-64
33. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко; О.С. Чмир. – К.: Знання, 2005. – 309 с.
34. Стиглер Д.Д. Лауреаты Нобелевской премии в области экономики / Д.Д. Стиглер // Экономика Украины. -1996.- №1. - С.80-85
35. Стрижак О. Інтелектуальний капітал як категорія постіндустріального суспільства: основні підходи до визначення суті та змісту / О.Стрижак // Проблеми науки. – 2004. - №3. – С.28-35.
36. Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції / наук. ред. В.М. Мацука. – Маріуполь: МДУ, 2014. – 169 с.
37. Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції / наук. ред. В.М. Мацука. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 320 с.
38. Філіпенко А. Основи наукових досліджень / А.Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208с.
39. Цапенко И. Перспективі научніх парков в России / И.Цапенко, А.Юревич // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. - №9.– С. 34-43.
40. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
41. Чухно А. Интеллектуальный капитал: сущность формы и закономерности развития / А.Чухно // Экономика Украины. – 2002. - №12.– С.61-65.
42. Шейко В. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В.Шейко, Н.Кушнарєнко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295с.
43. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероб. і допов. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. - № 4. - С.43. - Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinkohtm> (16.05.09).
2. Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №2. – С.72. – Режим доступу до журн.: <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08-2/72.pdf> (16.05.09).
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародної економіки

Індивідуальне науково-дослідне завдання
з дисципліни: «Основи наукових досліджень»
на тему: «_____»

студента I курсу
спеціальності 6.140103 «Туризм»

_____
(ПІБ)

Науковий керівник:

_____
(посада, ПІБ викладача)

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Книжкові видання

Один автор

1. Дорошенко В. «Просвіта»: її заснування і праця: короткий історичний нарис / В. Дорошенко. – Філадельфія: [б.в.], 1959. – 102 с.
2. Тимошик М. Видавничий бізнес: погляд журналіста, видавця, вченого / М. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2005. – 328 с.

Два автори

1. Адаменко І.І. Фізика рідин та рідинних систем: підручник / І.І. Адаменкою Л.А. Булавін. - К.: [б. в.], 2006. — 660 с.
2. Аксьонова Л. В. Сучасні тести для дівчат / Л.В. Аксьонова, В.Т. Гридіна; пер. з рос. О.А. Росинська. - Донецьк: БАО, 2004. – 416 с.: іл.

Три автори

1. Панько Т.І. Українське термінознавство: підручник для студ. гуманітар. спец. вищ. навч. закл. / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк.- Львів: Світ, 1994.–216 с
2. Тимошик М. Історія журналістського курсу в мемуарах, щоденниках, інтерв'ю, замальовках, записках, есеях, документах, світлинах: [навч. посіб.] / Микола Тимошик, Галина Дацюк, Катерина Таран.-К.:Наша культура і наука, 2008.- 478 с.

Чотири автори

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В.В. [таін.]. – К.:НДІ «Укргропром-продуктивність», 2006. – 106 с.
2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О.В. Гвоздев, Ф.Ю. Ялпачик, Ю.П. Рогач, М.М. Сердюк. - К.: Вища освіта, 2006. – 478 с.

П'ять і більше авторів

1. Психологія менеджмента / [Власов П.К. и др.]; под ред. Г.С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х.: Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.
2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / Т.В. Бондар [та ін.]. - К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115с. - (Серія «Формування здорового способу життя молоді»: у 14кн., кн.13).

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. - К.: ІСОА, 2002. – 147 с.
2. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць/наук.ред. В.І.Моссаковський.–Дніпропетровськ:Навч. кн.,1999.215с

Законодавчі матеріали

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 грудня 2005 р. / Верховна Рада України. - Офіц.вид. - К.: Парлам. вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань).
2. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами: офіц. текст: за станом на 1 червня 2006 р.: зб. нормат. актів.- К.: Юрінком Інтер, 2006. - 306 с.

Багатотомні видання

1. Історія української культури: у 2т./ НАН України.– К.: Наукова думка, 2001.-Т.1: Українська культура XIII - першої половини XVII ст. – 848 с.: іл.-Т.2: Українська культура другої половини XVII-XVIII ст. – 1246 с.: іл.

2. Антологія української юридичної думки: в 10т. / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К.: Юридична книга, 2002. - Т.1: Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права. – 2002. – 568 с.

Дисертації

1. Копистинська І. Тенденції сучасного вітчизняного книговидання: організаційний, тематичний та рекламно-промоційний аспекти (1991–2003рр.): дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Копистинська І.М.-К., 2004.-223 с.

Автореферати дисертацій

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. ... канд. техн. наук: 05.02.08 / Іван Якович Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.

Періодичні видання

Один автор

1. Козіна Ж.Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. - №6. – С.15-18, 35-38.

Два автори

1. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - № 6. - С. 14 - 17.

Чотири і більше авторів

1. Регіональні особливості смертності населення України / Л.А. Чепелевська [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2007. - №1. - С.25-29

Електронні ресурси

6. Гетте Н. Типология журналов [Електронний ресурс] // Журнальний зал: культура, искусство, литература: [сайт] / Н. Гете, И. Телятникова; Омский государственный университет. – Режим доступа: <http://www.univer.omsk.su>
7. Национальный информационно-библиотечный центр «ЛИБНЕТ» [Электронный ресурс] / М-во культуры РФ, Рос. гос. б-ка, Рос. нац. б-ка. – М.: Центр «ЛИБНЕТ», 2004. – Режим доступа: <http://www.nilc.ru/>
8. Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №2. – С.72. – Режим доступу до журн.: <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08-2/72.pdf> (16.05.09).
9. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003.- № 4. - С.43. - Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinkohtm> (16.05.09).